

РЕШЕНИЕ

№ 266

гр. София, 11.03.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД - СОФИЯ, 4-ТИ ГРАЖДАНСКИ, в публично заседание на деветнадесети февруари през две хиляди двадесет и четвърта година в следния състав:

Председател: Диана Коледжикова

Членове: Мария Яначкова
Десислава Б. Николова

при участието на секретаря Десислава Ик. Давидова
като разгледа докладваното от Мария Яначкова Въззивно гражданско дело
№ 20231000501396 по описа за 2023 година

Производството е по реда на чл. 258 – 273 ГПК.

С решение № 144 от 11 януари 2023г. по гр. д. № 8072/2021г., поправено с решение № 4417 от 9 август 2023г., Софийски градски съд, ГО, 20 състав е отхвърлил предявените от И. А. В., с ЕГН: *****, против Р. Л. П., с ЕГН: ***** и К. Н. П., с ЕГН: *****, искове по 240, ал. 1 ЗЗД, за заплащане на сумата от 30 000 лева, преведена от ищеца на ответницата с банков превод от 12.06.2019г., на основание договор за заем, като неоснователни; осъдил Р. Л. П., с ЕГН: *****, да заплати на И. А. В., с ЕГН: *****, на основание чл. 55, ал. 1 ЗЗД, сумата от 30 000 лева, преведена от ищеца на ответницата с банков превод от 12.06.2019 г., ведно със законната лихва, считано от 24.06.2021г. до окончателното плащане, и на основание чл. 78, ал. 1 ГПК, сумата от 2 200 лева - разноски по делото.

Производството пред въззивния съд е образувано по две въззивни жалби.

Ищецът И. А. В. е подал въззивна жалба срещу решението по гр. д. № 8072/2021г. на СГС, ГО, 20 състав, постановено по главния иск, с което

същият е отхвърлен. С доводи за неправилност на решението в тази част, поради незаконосъобразен извод, че между страните няма сключен договор за заем и неправилно необсъждане на част от представените по делото документи, измежду които посочени частни свидетелстващи документи, данъчна декларация, съдържание на банковото нареждане, други договори за заем, както и неправилно недаване вяра на показанията на св. Т., иска отмяна на решението в атакуваната част и уважаване на главния иск.

К. Н. П. е оспорил въззивната жалба на ищеца.

Ответницата Р. Л. П. от своя страна е атакувала решението по гр. д. № 8072/2021г. на СГС, ГО, 20 състав, в частта му, в която предявеният срещу нея иск е уважен. С доводи, че евентуалният иск не е доказан, иска отмяна на решението по този иск.

За да постанови решението си, с което е отхвърлил предявените субективно съединени искове срещу двамата ответници с искане за солидарното им осъждане с правно основание чл. 240, ал. 1 ЗЗД, първоинстанционният съд е приел, че по делото не е доказано възникването на заемно правоотношение, като дадената от ищеца сума от 30 000 лв. не е установено да е въз основа на договор за заем - нито представения договор, подписан само от ищеца, нито други договори за заем и другите писмени доказателства, ползващи се с формална доказателствена сила, доказват това, нито от гласните доказателства може да се направи такъв извод, а вписването на основание в преводното нареждане, възпроизвежда изявлението, дадено пред банката. Поради установеното предаване на сумата 30 000 лв. по банков път от страна на ищеца на ответницата, съдът е уважил евентуалния иск с правно основание чл. 55, ал. 1, пр. 1 ЗЗД, тъй като твърдението ѝ за основанията за получаване на сумата – разпределение на наследство, не е доказано.

Софийски апелативен съд, като въззивна инстанция, в рамките на правомощията си, уредени в чл. 269 ГПК, съобразно и разясненията, дадени в ТР № 1/09.12.2013г. по тълк. дело № 1/2013г. на ОСГТК на ВКС, намира, че обжалваното решение е валидно; то е и допустимо, а като косвен резултат от решаващата си дейност въззивният съд счита същото за правилно.

И. А. В. твърди, че във връзка с молба на ответницата към сестра ѝ – негова съпруга е отпуснал на ответниците П. за покриване на нуждите на

семейството им безлихвен заем в началото на м.06.2019г. в размер на 30 000 лв., с гарант за връщането му майката на ответника, каквито отпускар като роднина по сватовство на семейството и преди това, като заемът следвало да бъде върнат до 12.02.2020г.; за условията на договора бил съставен документ - № 16/12.06.2019г., който останал неподписан от сестрата на съпругата му Р. П., въпреки това поради доверието между страните, ищецът превел сумата по сметка на Р., а ответниците не върнали заема нито на уговорената дата, нито по-късно. Исква от съда да осъди ответниците солидарно да му заплатят заетата сума ведно със законната лихва, а в случай че отхвърли този иск, да осъди ответницата П. да му върне сумата като получена без основание, също ведно със законната лихва.

Ответникът П. е оспорил иска, предявен срещу него, с възражения, че не е получавал парична сума от ищеца - поддържа, че той издържа семейството си, а съпругата му имала неуредени спорове по повод наследството на баща си с майка си и сестра си Н. – съпруга на ищеца; съобщил е и за усложнени отношения във фамилията по повод „отнемане“ от „социалните“ на сина им К. и предаването му на баба му и леля му – тъща и съпруга на ищеца.

Ответницата П. също е оспорила предявените искове. Признала е, че е получила превод на 30 000 лв., оспорила е обаче основанието за получаване на сумата - оспорва, че получаването на сумата е по договор за заем, сочи, че преводът е свързан с имотни отношения със сестра й, като е описала, подобно на ответника, че двамата са започнали да строят къща в с. Бистрица, и по този повод тя, майка й и сестра й решили да продадат наследствени имоти и двете да й помогнат и със средства от своите дялове; обещаната помощ не била дадена, като продажната цена от наследствен апартамент била получена от сестра й, която й давала пари колкото прецени, а това довело до отчуждаването им. По този начин ответницата е обяснила, че била сигурна, че получените 30 000 лв., въпреки че са от сметка на ищеца, са пари на сестра й, за да бъде подпомогната за строежа. Възрадила е, че не е искала нищо от зет си, не е подписвала договори с него. Поради изостряне на конфликта върху ответницата било упражнявано и физическо насилие от сестра й, както и от ищеца.

В подкрепа на твърдението си за сключен заем с Р. П. за задоволяване

на нуждите на семейството ѝ, ищецът е представил документ, подписан само от него, наименован „Договор 16 За отпускане на безлихвен заем към Физически Лица“, с посочена дата на съставяне 12.06.2019г. В него той фигурира като „заемодател“ на сумата 30 000 лв., която ще бъде преведена по банкова сметка, подлежаща на връщане до 12.02.2020г., а Р. П. е „Кредитиран“.

В преводно нареждане за кредитен превод от 12.06.2019г. ищецът е посочен като наредител на превод от 30 000 лв., а получател е ответницата П.. В това преводно нареждане като основание за превода е вписано „ договор 16/12.06.2019 “. Не е спорно между страните и е обявено за ненуждаещо се от доказване обстоятелството, че ответницата е получила посочената сума.

Представени са с исковата молба и 2 преводни нареждания от ищеца до ответницата с вписано основание „заем“, съответно „договор 8/02.03.2016г.“ ведно с последващи преводни нареждания от ответницата на суми в същия размер, с вписано основание - „ възстановяване на заем, на средства “. В хода на производството ищецът е представил и още едно преводно нареждане, в което е записано, че ответницата е наредила преводи по негова сметка за „възстановяване на заем“ на 31.01.2017г., представен е и подписан само от ищеца „Договор 8 за отпускане на безлихвен заем към физически лица“ с посочена дата на съставяне 02.03.2016г. Договори, носещи номера 15, 17 и 18 за отпускане на безлихвен заем към физически лица със заемодател ищецът и „кредитирани“ други ФЛ, които не са страни по делото, са неотносими към спора и не доказват, в частност номерацията им, дадена от самия ищец, никаква логическа връзка с договор № 16, както поддържа ищецът.

В нотариална покана от 21.02.2022г. ответницата е посочила, че оттегля пълномощно, дадено на сестра ѝ Н. В., за продажба на техния съсобствен имот в гр.*** и, че се отказва от споразумението им относно разпределение на наследството от баща им.

В показанията си св. Н. Т. – майка на ответницата и на съпругата на ищеца, която живее в къщата на ищеца, свидетелства, че майката на ответника П. ѝ се обадила в средата на 2019г., че семейство П. е затруднено финансово, имали дълг от 30 000 лв. и свидетелката казала на дъщеря си Н., че на сестра ѝ трябва финансова помощ; свидетелката знае, че И. превел сумата, което правил няколко пъти преди това, като „договорката“ била

между свидетелката и П., че П. ще продаде имот в Троян и ще върне парите. Свидетелката сочи, още че е присъствала на разговор, в който К. и Р. обещали да върнат парите на И., Р. благодарила на сестра си за помощта; поддържа още, че отношенията между семействата били прекрасни докъм края на 2019г., когато „детето на ответниците е изведено при нас“.

В показанията си св. П. П. – майка на ответника отрича да е молила другата свидетелка да моли И. да помогне на ответниците, а през декември 2019г. – на 09.12.2019г., Н. й казала, че И. превел пари на Р., тогава свидетелката казала на Н., че ще продаде апартамента в Троян и ще й даде парите, казала го „под заплахата“, а после Н. й казала да не го продава, понеже тя и дъщерите й уреждат нещо. Свидетелката П. съобщава и за твърдения пред нея на Н. и Н., че „Р. отива в лудница, а К. ...в затвора, а те ще вземат двете деца като приемно семейство“.

С оглед доводите срещу правилността на решението, очертаващи спорния предмет във въззивното производство, и въз основа на гореобсъдените доказателства въззивният съд намира следното от правна страна:

В разглеждания случай не е проведено пълно доказване от ищеца, че страните са били обвързани от договор за заем, сключен с предаването на сумата 30 000 лв., което е една от основните характеристики на договора за заем - ако сумата не е предадена няма сключен договор (чл. 240, ал. 1 ЗЗД). Ищецът не е доказал, че е предал сума в посочения размер на ответницата именно като заем, т.е., че сумата е предоставена срещу задължение за връщането ѝ, доказано е единствено, че ответницата е получила сумата 30 000 лв. от ищеца по банков път с преводно нареждане от 12.06.2019г. Предаването на сумата обаче, както е подчертал и първоинстанционният съд, не означава (няма презумпция), че тя е предадена на основание договор за заем. При това положение, при недоказано получаване на определена сума пари от ищеца в заем, не може да се приеме, че ответницата, съответно ответникът като нейн съпруг, има задължение за връщане на заета сума на ищеца (чл. 240, ал. 1 ЗЗД).

Както е приел и първоинстанционният съд, извлечението от електронна кореспонденция, в която е посочено, че е водена между страните по делото, не доказва факти, от значение за основанието на главния иск, а

именно, че сумата 30 000 лв. е предадена като заем от ищеца на ответницата, като твърденията на ищеца, на които се позовава и в тази кореспонденция, подлежат на доказване (т.е. самите твърдения, направени в тази кореспонденция, не са доказателство за твърденията му в исковата молба). Не е доказателство за осъществяване на факти от основанието, на което е основан главният иск, и представената данъчна декларация по чл. 50 ЗДДФЛ, в която се съдържа изгодно за ищеца твърдение, че е предоставил през 2019г. заем на ответницата от 30 000 лв., подлежащо на главно и пълно доказване (чл. 154, ал. 1 ГПК), което не може да се извърши чрез твърдение на ищеца в други документи. На данъчната декларация не е придадено доказателствено значение като на вписванията в счетоводните книги, към какъвто извод насочва жалбоподателят. Противно на доводите във въззивната му жалба, и преводното нареждане с вписано основание „Договор 16“, при положение, че категорично това нареждане не обективира постигнато съгласие между страните, не доказва, че преводът на сумата 30 000 лв. по сметка на ответницата представлява даване на заем. Основанието в преводното нареждане възпроизвежда изявление, направено пред банката, както е приел и СГС, а няма значение при спор между страните на доказателство за осъществяването му, каквото банката не би могла да удостовери. Ответницата изрично е оспорила в защитата си срещу иска съществуването на договорно основание, по което да е получила сумата, без значение дали се е противопоставила на записаното основание в преводното нареждане веднага след получаване на сумата.

Частните свидетелстващи документи се ползват с обвързваща съда формална доказателствена сила, че изявленията, които се съдържат в тях, са направени от лицата, сочени за техни автори (чл. 180 ГПК). Наистина, както поддържа жалбоподателят, те са годни доказателствени средства, но съдът ги преценява по вътрешно убеждение с оглед на всички други обстоятелства по делото, тъй като те не се ползват с обвързваща го материална доказателствена сила (т.е. производството за проверка на истинността на съдържанието им по чл. 193, ал. 2 ГПК е неприложимо за тях, както неоснователно поддържа жалбоподателят) и при оспорване на фактите, за които се отнасят, на общо основание тези факти подлежат на доказване (чл. 153 и чл. 154, ал. 1 ГПК). В разглеждания случай следва да се отчете че, П. П., която е посочила „че Р. и К. имаха да връщат 30 000 лв. на И.“ (в копие от документ, от който не става

ясно до кого е адресиран, носещ дата 09.12.2019г. – л. 120 от описа на СГС) е била разпитана като свидетел в настоящото производство за установяване на спорни по делото факти, поради което изявленията ѝ пред други държавни органи, дадени по друг повод, дори и с характер на „сведения“ за административен орган, не могат да имат по-голяма доказателствена стойност от показанията ѝ, дадени по делото по съответния процесуален ред, които съдът взема предвид в цялост и подлага на анализ съобщените факти от значение за делото наред с другите данни по делото. На следващо място, както е приел и първоинстанционният съд, сключването на други договори за заем между страните не е доказателство за съществуването на конкретното твърдяно заемно правоотношение, на което е основан главният иск, разглеждан в настоящото производство. В този смисъл те не могат да бъдат ценени, както иска жалбоподателят, като доказателства за съществуване на спорното правоотношение, които в своята съвкупност да доведат до един единствен извод за осъществяването на правопораждащите конкретния договор за заем факти. Тези договори не установяват, че сумата 30 000 лв. е предадена като заем на ответницата.

Свидетелските показания на майката на ответницата и на съпругата на ищеца – св. Т. и на майката на ответника – св. П., ангажирани очевидно и в други конфликтни отношения между семействата на ищеца и на ответниците, които са допустими, тъй като с тях се цели само установяване на обстоятелствата, във връзка с които е станало доказаното по делото предаване на сумата, подлежат на преценка по реда на процесуалното правило на чл. 172 ГПК. Съгласно чл. 172 ГПК показанията на роднините, на настойника или на попечителя на посочилата го страна, на осиновителите, на осиновените, на тези, които се намират с насрещната страна или с роднините ѝ в граждански или наказателен спор, на пълномощниците, посочени от техните доверители, както и на всички други, които са заинтересовани в полза или във вреда на една от страните, се преценяват от съда с оглед на всички други данни по делото, като се има предвид възможната тяхна заинтересованост. При тази преценка на показанията, САС намира, че те си противоречат относно сключването на твърдения от ищеца договор за заем за сумата 30 000 лв. И двете свидетелки не са присъствали на постигане на такова съгласие между страните, преведената сума да представлява заем, още повече че св. Т. твърди, че уговорката за връщане на парите е между нея и другата свидетелка,

въпреки че си противоречи, че е присъствала на разговор, в който ответниците обещаха да върнат парите, а от своя страна св. П. отрича да е постигана такава уговорка с другата свидетелка. Писменото ѝ изявление, че семейството на сина ѝ „имало да връща пари на И.“ не опровергава показанията ѝ, че е научила постфактум от св. Т. за превод на паричната сума, която подлежала на връщане. Въпреки че отношенията на свидетелките със страните поначало не изключват обективността им, с оглед останалите данни по делото, вкл. за конфликт между страните във връзка с децата на ответниците, с който е ангажирана Агенцията за социално подпомагане, не може да се изключи категорично възможността показанията на свидетелките да са повлияни от заинтересоваността им, поради което въз основа на тези показания, които съдът намира за противоречиви и нееднопосочни, не може да се правят безкритично изводи за осъществяването на правнорелевантни факти. Ето защо, въпреки че е житейски правдоподобно именно близки до страните хора да знаят за начина, по който се развиват отношенията между тях, при преценката на гласните доказателствени средства, събрани в процеса, съдът намира, че чрез тях и чрез останалите, относими за разрешаване на спора доказателства, не е проведено изискуемото от закона пълно доказване на правопораждащите спорното правоотношение факти.

Следователно и въззивният съд счита, че предявеният иск по чл. 240, ал. 1 вр. ал. 4 ЗЗД не е установен по основание – не е установено твърдението за възникнало заемно правоотношение между страните, ищецът с качеството на заемодател, а ответницата на заемател, по договор за заем, който е реален, поначало едностранен и неформален. В обобщение, доводите на ищеца срещу обжалваното решение са неоснователни и решението, постановено по главния иск като правилно, следва да се потвърди.

По евентуалния иск:

По иск за връщане на даденото в тежест на ищеца е да докаже единствено даването, а в тежест на ответника е да докаже на какво основание е получил даденото - ако твърди, че е дадено на някакво правно основание следва да го уточни и съответно да докаже това основание посредством пълно главно доказване. Основанието в областта на неоснователното обогатяване е наличието на валидно правоотношение между лицето, което дава и лицето, което получава нещо. Първата хипотеза на чл. 55 ЗЗД – първоначална липса

на основание, на която на практика се позовава ищецът, е налице, както когато ищецът докаже даването, а ответникът не докаже претендирано от него основание, така и когато ответникът докаже основанието, на което е получил даденото, но ищецът докаже, че това основание е нищожно. Противно на застъпената в въззивната жалба на ответницата П. позиция, за основателността на евентуалния иск не може се изхожда от твърденията, представляващи основание по главния иск. При това положение, тъй като съдът прие, че не е доказано съществуването на твърдяното заемно правоотношение, но е доказано получаването на процесната сума от ответницата, която от своя страна не доказва основание за получаването ѝ, съответно за задържане на преведената ѝ от ищеца сума (не е проведено успешно пълно доказване, че процесната сума представлява дял от наследство във връзка със споразумение със сънаследници), искът, предявен срещу нея като получател на сумата, с правно основание чл. 55, ал. 1 ЗЗД е основателен. Доводите ѝ във въззивната жалба, че ищецът не е доказал „липса на основание“, при положение, че тя следва да установи наличието на такова в изяснения по-горе смисъл, не почиват на закона.

Изложеното за съвпадане на правните изводи на въззивния съд с тези на първоинстанционния съд, че предявеният иск за връщане на заета сума е неоснователен, като недоказаният факт съдът отнесе във вреда на носещия тежестта на доказване ищец (чл. 154, ал. 1 ГПК), а евентуалният иск е основателен, води до извода, че обжалваното решение е изцяло правилно - косвен резултат от решаващата дейност на въззивния съд, поради което въззивният съд го потвърждава и чрез препращане към мотивите на първоинстанционния съд (чл. 272 ГПК). При този изход на спора на ответника по въззивната жалба на ищеца, подал отговор срещу нея и представляван в съдебно заседание пред въззивния съд в защита срещу тази жалба, се дължат на основание чл. 78, ал. 3 вр. ал. 5 ГПК разноси за платено адвокатско възнаграждение в размер на 3 000 лв. съобразно материалния интерес по делото.

Водим от изложеното, Софийски апелативен съд

РЕШИ:

ПОТВЪРЖДАВА решение № 144 от 11 януари 2023г. по гр. д. № 8072/2021г., поправено с решение № 4417 от 9 август 2023г., на Софийски градски съд, ГО, 20 състав.

ОСЪЖДА И. А. В., с ЕГН: *****, на основание чл. 78, ал. 3 вр. ал. 5 ГПК, да заплати на К. Н. П., с ЕГН: *****, сумата 3 000 лв. – разноси.

Решението може да се обжалва, при условията на чл. 280 ГПК, в едномесечен срок от връчването му пред ВКС на РБ.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____